

POČTAJ BÓH

ČASOPIS EVANĎELSKICH SERBOW

4. číslo

Budyšin, apryl 1958

Lětnik 8

Hrono na měsac apryl 1958

Posledni njeprécel pak, kiž so zničí, je smjerc. 1. Kor. 15, 26

To budže hakle w přichodze. mjenujcy w našim křescanskim přichodze, hdyž Chrystus zaso přińdže, sudzić žiwych a morwych. Hdy to budže, nichtón nje-wě. Tak dolho pak smjerc nam čłowjekam hrozy, přetož wona je naša njeprécelnica.

Pobožny moler drje je dwaj wobrazaj molował, „smjerc jako přécelnica“ a „smjerc jako njeprécelnica“. Na přenim wobrazu widžimy smjerc, kiž je runje lubemu staremu, jednemu zwonjerjej na wěži, postronk zwonow z rukow wzala. Wón bě sprócný a žiwjenja syty a derje přiřotowany na smjerc. Na druhim wobrazu widžimy, kak samsna smjerc ma bohate žně mjez mlodzinu. Z mórom a zlej chorosću běše ju šwikala! Haj, woprawdže, smjerc je njeprécelnica! —

A tola, poprawom je smjerc přeco njeprécelnica. „Smjerc je hrěcha mzda“ (Rom. 6, 23). A wšo, štož z hrěchom zwisuje, je njeprécelnske. Smjerc přeco žiwjenje skazy, přeco něšto roztorha, wšo jedne, wo kajke wobstejnosc so w jednotliwym padže jedna. Čłowjek je stworjeny, zo by žiwy był. A tež, hdyž so jemu styska po domje Wótca w njebiesach, so někak smjerce boji. Smjerc móže druhdy jara, jara surowa a hrozna być! —

Na kóncu pak so zničí! Na jurtrach je naš Knjez Chrystus hižom nad njej dobyl! Drje začuwamy tu přeco zaso jejnu móc. Dobyćer pak je a wostanje Jezus! A w zjewjenju swj. Jana (21, 4) rěka, zo Bóh

Kublanski dzeń 24. februara 1958
w Budyšinje

(Skónčenje)

Nětk wšak budže so kóždy spječować přečiwo mjenjenju, zo je chory, hdyž žaneje chwile nima. Bur na přiřklad ma tola woprawdže džensa wjace džěla dyžli prjedy. Něhdy běše wjes čista burska. Wšitcy hromadže džělachu na samsnych polach a lukach, hdžež džensa bur ze swojej žonu sam steji. Wjesnjenjo pak jězdža do města a do fabrikow na džělo. K tomu ma bur džensa hišće wjele wjace džěla pornjo prjedawšim časam z plahowanjom drobnych wěcow. Što do prócy činja tomaty, morchej, tobak, cybla, górki atd.!

Hdy by bur jenički był, kiž žaneje chwile nima. Runje tak pak so dže rjemjeslnikej, džělaćerjej, zastojnikej, wučerjej a samo tež fararjej. Wosebje pak dyrbjale nas znjeměrować stajne starosće staršich, kotrež so husto dosć na staršiskich zhromadžiznach wuprajeja, zo jich džěci w nocy spać njemóžeja. Kóždy lěkar wě, zo je zwjetša wina toho přenapinanje.

Wězo je džělo najwadžniši džěl našeho žiwjenja. Bóh je nam postajil šěsć wšědnych dnjow a jenu njedželu. To ma być po Božej woli rytmus našeho žiwjenja. Njejsmy my, my křescenjo jón skazyli ze swjatymi dnjemi wosrjedž tydženja? Je prawje, zo wojujemy z tajkej horliwosću wo nalětni pokutny dzeń a wo swjedžen Tróch Kralow? Wšědny dzeń je kóždy po swojim džěle sprócný, a my zarjadujemy po wječorach bibliske

we wěčnosći. hdyž je Chrystus zaso přiřol a sudžil žiwych a morwych, wšitke sylzy z našich wočow zetrěje; smjerc wjace njebudže ani zrucoba ani wołanje ani bolosć wjace njebudže; přetož přenje,

hodžiny, křescijansku žonsku službu, mlodu wosadu atd., atd.

6 dnjow džělać, ale potom jedyn dzeń woprawdže wotpočować. Sna-no je to jenička móžnota, swoju chorosć „Nimam chwile“ z jejnymi mnohimi a zrudnymi scěhwkami zahojic.

Džělać dyrbimy a chcemy tež, ale naše džělo njesmě robota być. Robočana džělo tłóči, honi, nerwozneho čini. Wón njeje wjace sam swój knjez, ale čwilowany wotroček, kotrehož dračuje čas, zo tola njeby žanu minutu skomdžil, kiž njeby wjace nachwatać móhl. Robota je zrudna, ma mało wuspěcha a hišće mjenje žohnowanja. Druhdy so nam zda, zo samo naši duchowni roboča. To by hórje hać złě bylo.

Předewšem je drje so naša serbska wěc stala z robotu našich kadrow w organizacijach, w institucijach, w zawodach, w zarjadach, kotřiž zarjaduja z wulkej prócu a aktiwnosću zeńdženja, wuradžowanja, schadžowanja, wubědžowanja, konferency a kongresy. A štož je najnespróčniši w tym, dostanje chwalbu „narodneho prócowarja“. Naši wótčincy běchu so slubili ze svojim narodom. Tuta lubosć njeběše stajnje zbožowna. Žaneje mzdy njedóstawachu, ale husto dosć samón njedžak, ale woni so njedachu zamylit a džělachu dale ze wšej lubosću za swój lud. My njechamy nikoho ranic. Tež sprawny robočan je wšeje česće hódny, ale wón je tragiska postawa. Wirth.

mjenjcy tuto stworjenje po hrěšnym padže, je zašlo!

Njech je a wostanje naša hłowna starosć, zo bychmy byli potom wšitcy hromadže a zo nichtón mjez nami njeopbrachuje! La.

Komuž je póćiwa žona wobradžena, ta je wjele krasniša dyžli drohe parle (Přisl. Salomona 31, 10)

Mać: Wěr mi tola, Hajnco, dže mi wo twoje zbožo. Hilda njeje ta prawa žona za tebe.

Hajnc: To sy mi hižom tak wjele króć prajila. Čehodla jeno njechaš. zo bych sej ju wzał? Wona je pilna. swoju wěc rozumi, wjele zasluži — a — wona — je — tež — přistojna.

Hajncej njechachu poslednje slowa tak prawje z jazyka. Wón skradžu z boka při tym na mać hladaše. Při tym so jeju woči zetkachu a wobaj wědžeštaj. wo čo dže.

Hajnc: Ja wěm, maći, što měniš. zo smój loni dwě nježděli mjelčo tebe w Mecklenburgskej hromadze při jězorje přebywaloj. Na tym pak běch bóle ja wina. hač wona.

Mać: Zawěsće?

Hajnc: A maći, nochcu tebe ranić, ale džensniši čas je wšak tež hinaši, dyžli waš. Pola nas młodych ludži so to džensa samo wot so rozumi a měščanscy starši su so na to zwučili.

Mać: Luby Hajnco. Hilda ma hinašeho ducha hač my. Wona so k nam njehodzi.

Hajnc: ‚K nam‘, prajiš! Wažne tola jeno je, njeměj mi za zło, maći, — zo so mój rozumimoj.

Mać: Wona ma tež hinašeho ducha hač ty. Sym waju tola došć derje wobkedžbowala. — Čehodla jeno njechaš sej Wóršu wzać. Ta by prawa žona za tebe byla.

Hajnc jěrje so smějicy: Dokelž mam Hildu lubo a nic Wóršu.

Mać: Lubo měć, ach haj — lubo měć. Ale hdy, tón krótki čas do kwasu abo te dolhe lěta po kwasu?

Hajnc: Sto rěčiš tak dziwnje, maći? Stajnje so lubo měć. Abo měniš, zo mólhoj so čłowjekaj woženíć bjez lubosće a hakle po kwasu počnjetaj so lubować?

Mać: Ja sym sama dyrbjala z bolosćemi nazhonić, zo njeje derje, radu staršeju zacpěć a wy džěći sće dyrbjale sobu po tym čerpić.

Hajnc: A staj so wój hdy prawje lubo měloj?

Mać: Mój tehdom mēnjachmój, zo tak zbožowneju kaž naju po cyłym swěće wjace njeje. A wobaju starši běchu přeciwo naju

žeńtwje. Sto je mje moja mać stysknje prosyla ‚Wostaj jeho‘ a ja mēnjach. zo njemōžu. ‚Wón je přehordy za nas‘ a ja wotmołwich: ‚Wón pak ma mje tola lubo‘. Mi hišće džensa maćerne slowo we wušomaj klinči: ‚Što rěka lubosć?‘ Jeho staršej mi do woči wrjesnještaj: ‚Ty sy našeho Jana ze swojimaj rjanymaj ličkomaj woblēzla.‘ To mje tehdom tak zabola, zo chcych jeho wostajić, ale potom twój nan zaso ke mni přińdže a mje prošeše prajo, zo budže bjeze mnje njezbožowny, zo so do wopilstwa poda, zo pak budžemój mój hromadze stajnje zbožownaj, wšako so mój bjerjemoj a nic naju starši. Mi wšitke jeho slowa tak pře wšo luboznje klinčachu a jim z wutrobu rada wěřjach. přetož mējach jeho lubo. — A luby Hajnco, štož sym so ja

w swojim mandželstwje wuplakala, to hač dotal jenož Bóh wědžeše, ale dokelž tebi samsny strach hrozy, dyrbiš tež ty wo tym wědžeć. Nochcu twojeho nana křiwdzić, by-li wón druhu žonu měi, by wón cyle wěsće hinaši čłowjek byl. Lědma běše k nam přišo, běše jemu naše kubleško přemałe. My mējachmy jenož jeneho konja, woni doma štyri. Wón chcyše, zo bychmy předali a sebi ryćerkublo wotnajeli. Mojej staršej bēštaj to přińć widžaloj a nje-đaštaj tohodla namaj statok přepisać. Wón njeměješe ženje žane prawe wjesele na jednorym burškim džěle — a při tym stajnje druhe žony. To je mje bolalo. Někotru nóc njejsym žane wočko z lutym plakanjom začiniła. Wěš ty, zo je Renčec Gustlina holca twoja sotra?

Cyrkej w Sprjejach we Wojerowskim wokresu

Hajnc: Wboha, luba maći. (Hajnc swojej maćeri hłowu majka ze sylzajtymaj woćomaj a mać da sebi to lubić, kaž by dawno hižom na tajke wopokazmo lubosće podarmo čakala.)

Hajnc: Ale maći, to tola nje-trjeba stajnje tak zrudnje wuńć, kaž pola waju. Cehodla maš tajku njedowěru?

Mać: Hilda njeje ani burska ani serbska, a tuž je wona po wašnju nam cuza.

Hajnc: Zo wona serbska njeje, je to tak wažne? A wyše toho je Hilda tola cyle derje na šuli serbski nawuknyła. Z tobu budže wona přeco serbsce rěčeć.

Mać: Wo to tola njeńdže, zo by wona ze mnu serbsce rěčala. Ja však móžu tež němsce, zo móhloj so dorěčeć, ale z njej budže naš statok přeněmčeny. A runje ty tola mjez wšěmi mlodymi najbóle na swojej serbskej rěči wisaš. A Hilda burske džělo njeje zwučena. Stajnje je jenož w běrowach džělala a je swoje wjesele w tajkim džěle měla. Wona ženje znufkowneho zwiska z burstwom nje-namaka. Džělo bjez wjesela pak je dračina. W ó r š a by prawa žona za tebe byla.

Hajnc: Ty mi tola njemóžeš žonu nanuzować.

Mać: To nic, ale radzić ěi chcu. Ty widziš, zo ja wjace njemóžu. Žně su nětk. Bohu budž džak, skoro dom, ale boju so nazymskeho džěla. Kóždy wječor mje moja noha boli, zo móhla z hłosom rjejić. My trjebamy mlodu žonu, kotraž je polna móc. K létu ze mnu wjace ličić njemóžeće. Ty dyrbiš so přichodnu zymu woženíć.

Hajnc: Dyrbju swoje zbože woprować za naš statok? Jako agronom běch lěpje žiwy a wjace za služich hać doma.

Mać: Sam njejsy wo svojich slowach přeswědčeny. Sym ěe tola widžala, kak sy z radosću doma zeso swoje džělo přewzał. Ty sy tajki prawy bur. kajkehož sebi twojeho nana podarmo přejach. W swojej hródzi, na svojich polach budžeš zbožowny. Hinak nic!

To a druge bě so mjez synom a maćerju hišće rěčalo. Hajnc bě wostał při tym, zo ma Hildu lubo a chce jenož ju za žonu, a zo však wšo derje pónđže. Přichodnu nje-dželu njech Hilda přińdže do Janikec, zo by so mjez maćerju a přichodnej džowku poslednje slo-

wo dorěčalo. Hajnc bě do města k Schmidtecom dojeł a tam Hildze před jejnej maćerju pře-prošenje za přichodnu njedzelu wuprajil.

Schmidtowa: Hajnc, mam waju wobeju lubo, tebe runje kaž swoju džowku a runje tohodla wamaj wotradžam. Wój so njehodžitaj hromadže.

Hilda: Cehodla jenož nic? Ty dyrbiš wědžeć, maći, Hajnc je hinaši hać druzy burja — bóle modern. Swoje burstwo chcemoj tež cyle po nowočasných zasadach zarjadować.

Zběrajće nabožne wumělstwo

Dr. Błažij Nawka wot Instituta za serbski ludospyt nas prosy, zo bychmy so tež sobu wobdžělili na zběraćelskej akciji. Štóz znaje kulturny pomnik nabožneho razu, kotryž ma wumělsku hódnotu za naš serbski lud, njech to institutej w Budyšinje na Ernst Thälmannowej dróze abo fararjej Wirthej w Njeswaćidle wozjewi. Dže pak tu wo ludowe wumělstwo, nic wo wěcy, kiž so nakupowachu w měsće. Njech je to rjany rowny křiž — předewšěm z drjewa abo železa — abo Boža martra abo něšto podobneho.

Schmidtowa: Ty rěčiš, dokelž wo burstwje ničo njerozumiš. Ty pak wěš, kak sy zahorita w swoim džěle, kak ěe tam wšitcy připózna-waju a na twoju radu poslušaju. Tebi budže so po tutym džěle styskać kaž docyła tež po měsće. Njetrjebaš sebi myslić, zo změješ tam telko pjenjez kóždy mėsac wěste, kaž nětkle!

Wój mataj wšelakeho ducha. Njewidžitaj to? Spomńtaj tola na leni. Ja sym so za waju hańbowala. Hajnc je měł zwoprědka swoje strowe zasady, ale skónčnje je so narěčeć dał.

Hilda: Ty ze svojimi starymi zasadami. Hajnc je cyle hinaši, hać sebi to myslíš. Přichodnu sobotu a njedzelu budžemoj hromadže při jězorje pola Wulkich Ždžarow. Nic wěrnó, Hajnc?

Hajnc: Přichodnu sobotu — a — njedzelu — přez nóc w stanje? My chcemy tola sobotu hišće žně dom dobrać. Ja mam doma skót wobstarać. To drje tola njeponđže!

Hilda: Njebudž dziwny, to wězo pónđže!

Ja přińdžu z motorskim sobotu bórze po připoldnju pola tebe nimo. Stan změju sobu.

Haj však, tajka Hilda běše. Přeni króć bě to Hajnc njelubje začul a to drje runje, dokelž bě Schmidtowa přítomna.

Sobotu přińdže Hilda, kaž běše prajila, bórze po připoldnju ze swcim „Pitty-Rollerom“ do Janikec Welcecom do dwora. Běše to lubozny napohlad, tuta wjesola, zróstna holca, rjana zwoblekana, ze smějajcom wobličom a polna žiwjenja. Hajnc pak runje konja přahaše, zo by z nanom po posledni wóz pšěncy na polo dojeł.

Hilda: Njejsy hišće hotowy? Ja přeco k jězorjej pojědu a wšo přihotuju. Přińdž potom za mnu!

Hajnc běše sej hižom wotmyslił, zo sobu njepojědže, ale nětk tam Hilda we wšej swojej luboznosći před nim steješe a tuž bu přemóženy.

Hajnc: Chiba, zo chceš namaj pomhać? To budžemoj prjedy hotowaj.

Hilda: Džensa nic. Pozdžišo snano. Chwataj a přińdž bórze!

A hižom jědžeše Hilda z dworom won.

Hajnc je z nanom wóz pšěncy dom wzał — a njeje za Hildu jěł. Woběmaj bě wot tuteho dnja sem jasne, zo je mjez nimaj kónc. Hajnc běše wobužny, njerěčeše z maćerju wjele. Po někotrych njedzelach dóńdže njenadžicy k Wórši.

Hajnc: Chceš moja žona być?

Wórša: Haj!

Wóršina wotmolwa běše bolo-stnje stróžba.

Hajnc: Ty sy tak chutna, bjez kóždeho wjesela. Docyła nic zbožowna kaž njewjesta.

Wórša: Runje tak mało kaž ty. Ty trjebaš do džěla žonu!

Ty sy ke mni přišol, so mnje prašeć, a sym ěi swoje „Haj“ dała — a snano budžemoj tola hromadže někak zbožownaj.

Hajnc bě zasakly, polny jěreje hórkosće k Wórše šol. Jeho prašenje bě ranjace za Wóršu, ale wona bě to wšo znjesla. Lédma hdy je drje hdže njewjesta tak wjele plakała kaž Wórša.

Jenička džakowna a wjesola běše Hajncowa mać. Wona wza wuplakanu Wóršu za ruku: Tebi je styskno, luba Wórša, to ěi wěrju. Njeboj so, zhromadne džělo tež waju wutrobu zjednoći.

Wórša běše maćeri za lube slo-wa nutrnje džakowna.

Jako mać po dwémaj létomaj hižom zemré. wza Hajnc při marach swojeje maćerje stejo rucy Wórše. hladaše jej zbožowny a kaž wetprošujo do woči: Mać, naša luba mać, je prawo měla, zo budźemaj hromadže zbožownaj.

Jutrowna Boža nóc

Hodźij. Létušu ćichu sobotu swjećachmy přeni raz w našej wosadze na wosebite wašnje **swjatu jutrownu nóc.** Boža nóc, nóc wot 24. do 25. decembra, běše přeco wosebje wuzběhnjena w našej cyrkwi. To so samo wot so rozumi. W tamnej nocy so naš Zbóžnik narodzi. Jutrowna nóc pak je runje tak wažna. W njej Jezus Chrystus z rowa postany. Čehodla poprawom njejsmy sej ju tak wažili w našich ewangelskich krajnych cyrkwach? W katolskej cyrkwi je to hinak, wosebje w greksko-katolskej. A bratrowska wosada w Ochranowje (Herrnhut) jutrownu nóc tež wosebje swjeći. Čehodla my to nječiniemy?

Tak běchmy my lětsa wosadu přeprysyli na wosebite kemše k swjatej jutrownej nocy. Čmowe běše w cyrkwi, jako bě so nahladna wosada zešla, nahi steješe wołtar, t. r. bjez wołtarnych plachtow a rubow. A pišćełe mjelčachu. Boža služba so započa z krótkej hru. Chor spěwaše z daloka (w chapalni): „O zrudoba! Spomń. wutroba, kak dyrbiš wobzarować luboh' Syna Božeho...“ Potom widžachmy třoch romskich wojakow, kotřiž mějachu row Jezusowy wobstražować. Woni mějachu swoju službu tam před rowom za hotowy njerozom. Tajku njeběchu hišće nazhonili. To tež žaneho zmysla njeměješe w jich woćomaj. „Štož je morwe, wostanje morwe!“ Na jedne dobo pak wulki hrivot — bubnowanje — jich zastróži. Woni ćeknu. — Zony přiběža k rowej, Marja, Madlena, Salome a Marija Jakubowa. Skorža w morweho Jezusa, widža, zo je row wotewrjeny, a słyša słowo jandželow. Mócnje a mócnišo zaklinča, wot pozawnow přewodženy „Chryst je z rowa stanył a ze wšej martry čahnył!“ Liturg a lektor dzetaj z mlodej wosadu na wołtarnišćo. Młodzi ludžo su so woblekli bětu drastu, zo bychu jandželow woznamili, a to nic jenož holcy, ale tež hólcy! Woni wołtar kryja,

Wórša: Njestyska so ći wjace po Hildže?

Z jeho přeswědčenym a wjesolym „Ně!“ bě jeju rjane, nutrne, ćiche zbože wuprajene.

Po podawkach zašłosće a našich dnjow napisal

Wirth-Njeswaćidlski.

a swjatočna jutrowna Boža služba na znate liturgiske wašnje so započnje. Wosada je na nju z hru derje přihotowana. Jenož krótko so předuje. A z mócněj kantatu „Njeh Bohu džakuje so wutroba wšěch ludži“ za chor, pozawny, kótlý (Kesselpauken) a pišćełe so kemše skónča. Poldra hodžiny traješe. Wosadni běchu nutrnje poslušali a woprawdže spokojeni. Za nich běše to prawy a dobry zawod jutrowneho rōčneho časa! La.

Njeswaćidlo. Za krótki čas pochowachmy třoch 90lětnych. 6. nalětnika zemré Hana Emilija Projšowa rod. Solćic ze Šešowa, kotraž bě loni w nowembru swoje 97. narodniny swjećiła. 28. 3. 1958 pochowachmy Ernstinu Paulinu Henčlowu rod. Schönec ze Šešowa. Wona bě so 15. 6. 1868 w Załomju nad Šprjewju narodžiła. Dale wotwoła Bóh Knjez 10 dnjow po jeho 90. narodninach Reinholda Kulsu z Dobrošec.

Njeswaćidlo. Kaž kōžde lěto mějachmy tež lětsa na Čichim pjatku w Božim domje hudźbnu pōstnu nutrnosť. na kotrejž wosadny cyrkwinski chor pod wustojnym nawjedowanjom knjeza kantora Hajnika spěwaše. K tomu bě tež zaso knjez farar Albert-Malešanski k nam přišoł, zo by našej wosadze ze svojim krasnym hłosom a předowanjom služil.

Bukecy: Sobotu, 22. nal., smědžeše Chrystiana zwud. Wittenberkowa rod. Kremcec w Rachlowje stoćiny swjećić, **100. lětné narodniny.** Jara, jara žadny to swjedžen! Kaž dołho naša wosada wobsteji,

znajmjeńša kaž daloko naše cyrkwinske knihi wróćo sahaja, tajki džen zapisany njenadeńdzemy. A što je jena wosada? W kak mało wosadach našeho kraja je ćlowjekow, kiž tajku wyšinu docpěchu! Dwójce bě so wudala. dwójce bu z wudowu a je to z l. 1924. Wjele je nazhonila, wjele so prócowała, skoro stajnje bě strowa. Měješe 9 dźeći. 6 z nich je hišće žiwych, a wnukow, prawnukow praprawnukow bě 111, z kotrychž je 78 žiwych. Wulke bě a je sobuwjesele na tutym žadnym dnju, a jara daloko je tele wjesele sahalo. Z jejnymi najblišimi Bukečanska wosada sobuswjećeše tak, zo ju popołdnju cyrkwinski a pozawnowy chór z kěrlušemi počesćitej. Wosadny farar zbožopřeča wosady ze slowom: Ja sym před jich wjele jako džiw (Ps. 71, 7) tołmačeše, a w kemšenju přichodneho dnja wosada sama na swoju jubilariku před Bohom z džakowanjom a z dobroprošenjom spominaše.

Bohužel njeje staruška jeje stoćiny dołho přežiwiła. Krótko do jutrow schori na zahorjenje płucow, tak zo 13. apryla zemré.

Nic 100 lět, ale tola jich 80 bě, kotrež docpěć bě 17. nal. našemu kantorej, knj. Arnoštej Lodnemu. spožčene. 56 lět wón w službje cyrkwe steji, z nich 45 w Bukečanskej wosadze. Tež džensa hišće wón strowy a rychly swoju službu wukonja, a to nic jenož při byrglach a ze svojim chórom, ale tež před dźećimi w křesćijanskej wučbje. Česćowanjom a zbožopřećow bě jara wjele, wosada tež w kemšenju na njeho spominaše, a my jemu tu hišće raz džak a próstwu wuprajamy: Džak za wšo, štož hać dotal wukonješe, a próstwu, zo by nam hišće mnohe lěta služil, kaž dołho jemu Bóh mile kaž hać dotal swoju hnadu spožči.